

УДК 271.222(497.11)-523.46-788

271.222(497.11)-523.4-9

DOI: 10.5937/sabornost2115081I

Оригинални научни рад

Дарко Ивановић

Народна библиотека „Радоје Домановић“, Велика Плана

Монаштво Покајнице

Abstract: Црква Покајница, брвнара богомоља, припада значајним српским културно-историјским споменицима. Она је од њене изградње (1818), па све до 1954. године била парохијска Црква за неколико насеља (Велика Плана, Старо Село, Ново Село, Радовање и Ракинац). Временом су ова села подизале своје Цркве, а Велика Плана је последња добила своју богомољу, данас Саборну Цркву, тек 1952. године, када је 14. јула освешћена. Потом су наступила два периода, тј. облика монаштва, мушко братство (1954–1992) и женско сестринство (од 1992. и даље).

Key words: Покајница, Црква брвнара, монаси, монахиње.

У плањанском крају три богомоље, три важна културно-историјска споменика, формирају један троугао (Копорин — црква Захвалница — Покајница), Покајница, иако се налази на староселском атару, најдуже је остала плањанска Црква. Ове три Цркве, иако хронолошки далеке, имале су нешто заједничко: историјски значај, удаљеност од насеља, а биле су посвећене значајним личностима српске прошлости, деспоту Стефану Лазаревићу и Карађорђу Петровићу.

Цркве брвнаре, изложене незаситим црвима, кишама и јаким ветровима, брзо су пропадале. Зато их има тако мало, нарочито у смедеревском Поморављу (Крњево, Лозовик, Покајница). О њима је релативно мало писано, а по мишљењу протојереја Душана Митошевића, главни разлог за то је њихов скроман и једноставан изглед.¹

Име Цркве *Покајница* дао је народ, а званично се води као црква *Преноса моштију Св. Николе*. Црква је саграђена 1818, што сведочи урезана година на брвну покрај улазних западних врата и запис на престоној икони Св. Ђорђа (*Сију церков оїради іосїодар Вујица за сїомен 1818.*) По народном предању, она је тужно светилиште покајања. Кажу, цркву је подигао Вујица

¹ Митошевић, 1981, стр. 5.

по наговору кнегиње Љубице. На овом месту и раније су се окупљали људи због лековитости воде из оближњег извора.

Покајница је једна од најлепших и највећих грађевина ове врсте дрвених храмова, захваљујући пре свега детаљима рађеним у дрвету и кованом гвожђу и иконама. Градитељи су били сељаци, тесари, а зна се да је међу њима био Радојко, родоначелник плањанских Радојковића.²

Током XIX века Покајница је служила као заједничка Црква Старом и Новом Аџибеговцу, Ракинцу, Радовању, Баничини, а Великој Плани све до 1951. године³. Плањани веле да су они први донели камен темељац Цркве, што је одлучило да се назове великоплањанском (великопланска), иако се налази на староселском тлу⁴. Од првог хатишерифа (1830), када Србија (ранији Београдски пашалук) добија слободу вере, први пут су зазвонила звона са новоподигнуте звонаре. Тада је Покајница припадала Београдској епархији, протопрезвитерству смедеревском, намесништву јасеничком, а од 1869. године орашком.

Први свештеник Покајнице био је аџибеговачки парох Вучко Поповић (пре 1817 — између 1817. и 1832), који је опојао и сахранио Карађорђа Петровића. Потом су у овој Цркви служили његови потомци, који су међусобно поделили парохије⁵.

Пописна књига становништва и имовине 1863. године бележи Покајницу у Великој Плани под бројевима 1 (1 Црква и плац 2 дана орања са две зграде; у власништву општине великопланске) и 2 (Црква великопланска. Имање: 1 забран с крупном гором 8 дана орања — у вредности 160 дуката цесарских. Месечни приход од забранског интереса 10 талира), а свештеник Милош Сретеновић у Старом Аџибеговцу (број 2).⁶

Због удаљености покајничке Цркве сва околна села покренула су акцију за подизање посебних богомоља. Пошто је Марковцу Покајница била најдаље, то су његови мештани први подигли Цркву (1872).⁷ Староселци и Новоселци су још 1837. године покренули питање зидања заједничке Цркве негде на средокраћи ова два насеља. Староселци су своју Цркву озидали 1882. године, а Новоселци 11 година касније.⁸ У покајничкој порти остали су само њихови конаци. Радовањски конак је данашњи музеј, плањански је срушен због изградње новог, а староселски је био смештен горе, до браника.

² *Лейојис Цркве у Великој Плани*, стр. 15.

³ Ивановић, 2012, стр. 64.

⁴ Види Ивановић, 2019, 159.

⁵ Ивановић, 2012, стр. 64.

⁶ АС, МФ, Пописна књига 1863 — 188.

⁷ Ивановић, 2011, стр. 279.

⁸ Ивановић, 2020, стр. 159.

После Милоша Сретеновића Поповића у Плани су службовала три пароха: Драгомир Стојановић (1897–1930), Божидар Јовановић (од оснивања друге плањанске парохије, 1905–1907) и прота Јован Зечевић (1907–1924), веома способни свештеници, који су се истицали не само у духовном, већ и у просветном, привредном и политичком животу села, односно варошице.

До изградње нових сеоских Цркава свештеници су све време боравили у Покајници, у својим конацима.

Братство

После изградње и освећења цркве у Великој Плани (1852), у Покајници је обављана служба само повремено. Међутим, браничевски епископ Хризостом је само после две године, претворио Цркву Покајницу у општежитељни манастир са мушким братством. Народ је ову одлуку прихватио са усхићењем. Поред Покајнице, тада су отворени нови манастири, Рукумија и Тршка Црква. Монаси и монахиње долазили су и из других епархије, поред браничеваца, највише из Крњева, села значајног богомољачког друштва.

После Другог светског рата, постепено је обнављан духовни живот у Великом Поморављу, углавном захваљујући добрим организаторским способностима епископа Хризостома, који је обнављао ратом опустошене Цркве и парохијске домове, организовао црквене општине и намесништва, сређивао имовинско-правне и финансијско-административне прилике и оживео монаштво, чак и у манастирима у којима је монашки живот једва тињао.

Епископ Хризостом добро је уочио значај Покајнице, не само културно-историјски, већ и као важно духовно место, добро посећено, нарочито недељама и празницима. Побожном народу нису сметали тадашњи лоши путеви, стара Црква и трошни конаци.

Први старешина Покајнице, игуман Васијан организовао је прво братство. Довео је из жичке епархије три монаха: Рафаила (Глишић), Николаја (Нинковоћ) и Михајла (Драгић).⁹ Током прве и друге године није било устаљено братство. Поред игумана Васијана, већ 1955. године отишли су, тј. премештени су по молби јеромонах Серафим (Живановић) и монаси Рафаило (Глишић), Николај (Нинковић) и Михаило (Мојсиловић).¹⁰ После њиховог одласка дошли су копорински монаси и формирали ново братство: јеромонах Зосим (Ивановић) и монаси Елеазар (Бранковић) и Јаков (Глигоријевић).¹¹

После смрти игумана Василија (Васијан Мишић), 13. априла 1977. године, на управу је дошао игуман Тадеј (Штрбуловић), који се кратко време

⁹ Гласник СПЦ, 1–2/1955.

¹⁰ Гласник СПЦ, 1–2/1956.

¹¹ Исто.

задржао у Покајници (6. јун 1977 — 1. јануар 1978), пошто је постављен за духовника манастира Тумана, код Голупца.¹²

Трећи по реду старешина манастира Покајнице, игуман Герасим (Животић; 1899–1985), најстарији у братству, преузео је управу од игумана Тадеја.¹³ Игуман Стефан (Ђурђевић, 1909–1994), последњи старешина братства (1985–1992), поживео је још две године у Покајници, у време монашког сестринства (1992–1994).¹⁴

*

Током непуне четири деценије (38 године), братство је често мењало састав, нарочито у његовим првим годинама. Мање промене биле су у време управе последња два игумана, Герасима (1978–1885) и Стефана (1982–1992), углавном због старости монаха.

Добру слику о саставу братства пружају нам хронолошки пресеци: године 1961: настојатељ — игуман Васијан (Мишић), намесник Климент (Костић) и монаси Николај (Нинковић), Сава (Матовић) и Герасим (Животић);¹⁵

године 1966: настојатељ — игуман Василије (Мишић), 2 јеромонаха (свештенмонаси), 4 монаха и 4 искушеника;¹⁶

године 1972: настојатељ — игуман Василије (Васијан, Мишић), намесник — јеромонах Герасим (Животић), братство: јеромонах Андреј (Јовичић), јеромонах Стефан (Ђурђевић) и монаси Николај (Нинковић), Сава (Матовић), Пимен (Митић) и Георгије (Митић);¹⁷

године 1976: настојатељ — игуман Василије (Мишић), 2 јеромонаха и 3 монаха;¹⁸

године 1986: игуман Герасим (Животић), намесник — игуман (Стефан Ђурђевић), јеромонах Андреј (Јовичић), монаси Данило (Андрејић) и Георгије (Митић);¹⁹

Анализом овог списка запажа се да је у овом манастиру служило само по неколико монаха. Они који су овде најдуже остали и умрли сахрањени су поред цркве и то: Георгије (Митић, 1908–1989), Николај (Нинковић, 1902–1985), Василије (Мишић, 1901–1977), Герасим (Животић, 1899–1985) и

¹² *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 421.

¹³ Митошевић, 1983, стр. 37–38.

¹⁴ Надгробни споменик о. Стефана, покрај манастирске цркве.

¹⁵ *Гласник СПЦ*, 1961, стр. 247–258.

¹⁶ *Црква*, 1966, стр. 37.

¹⁷ *Шемањизам Епархије браничевске*, 1972, стр. 36.

¹⁸ *Гласник СПЦ*, 1976.

¹⁹ Исто, 1986.

Стефан (Ђурђевић, 1909–1994). Ови и остали монаси не само да су се премештали по Браничевској епархији, већ су долазили и враћали се из других епархија. Због тога смо њихове кратке биографије поређали по азбучном реду њихових монашких имена.

Монаси Манастира Покајнице

АНДРЕЈА (Јовић). Монах Андреја (Сава Јовић) је рођен у Тириковцу код Пожаревца 29. децембра 1896. године. Замонашен је у децембру 1949. године у Туману од јеромонаха Петра (Новаковић), у малу схиму. Остао је у Туману до 1959. године, када је премештен за сабрата Витовнице, а после годину дана у Покајницу.²⁰ Тамо се није дуго задржао. Већ наредне године вратио се у Тумане (1961),²¹ где остаје веома кратко време. Премештен је по молби у манастир Горњак (1961),²² затим се враћа у Тумане, тада већ женски општежитељни манастир (од 1966. године, тада као стари монах). Тамо је остао до своје смрти 21. априла 1974. године.²³

АНДРЕЈ (Јовичић). Андреј (крштено име Алекса) је рођен 10. октобра 1937. године, од побожних родитеља, у селу Гојна Гора, код Чачка (општина Горњи Милановац).²⁴ Као дечак трчао је за певницама у овчарско-кабларским Црквама, највише у Преображењски манастир. Монашке вештине почео је да стиче од своје 17. године на Косову, у манастиру Високи Дечани. Замонашен је у малу схиму у Покајници од синђела Максима Рајчића, раваничког духовника, 14. маја 1965. године.²⁵ Брзо је напредовао. После добијања канонског отпуста (1965), напустио је Покајницу и отишао у Далмацију. Рукоположен је у јеромонаха у Цркви Св. Илије у Кашићу 12. новембра 1967. године од епископа далматинског Стефана.²⁶ У Далмацији је завршио старије разреде основне школе (Кистање), потом богословију у Крки и Призрену. Вршио је парохијску службу у две епископије, далматинској и рашко-призренској. После краћег боравка у Немачкој, вратио се на Косово, затим је отишао у Сремске Карловце (1976), где је завршио последњи разред богословије (1982).²⁷ Потом је поново отишао у Западну Европу.

О. Андреј је у Западној Европи имао прилике да се упозна са духовним искуством исихастичке монашке традиције. Дошао је из иностранства када је епископ рашко-призренски Павле устоличен за патријарха, 1990.

²⁰ Гласник СПЦ, 1/1961.

²¹ Исто, 2/1962, 64.

²² Исто, 4/1962, 141.

²³ Митошевић, 1985, стр. 47.

²⁴ Књига монаха и монахиња Епархије браничевске, стр. 379.

²⁵ Исто.

²⁶ Исто.

²⁷ Исто.

године.²⁸ Као повратник манастира Покајнице, уписао се на Православни богословски факултет у Београду.²⁹ После укидања статуса мушког манастира Покајнице, одлази у Архиепископију београдско-карловачку (1992).³⁰ Као архимандрит, боравио је у Сланцима (метох манастира Хиландара; црква посвећена Св. Архиђакону Стефану; у близини београдског Великог Села), све до своје смрти 5. августа 2020. године. Сахрањен је после два дана на манастирском гробљу.³¹

ВАСИЈАН, ВАСИЛИЈЕ (Владимир Мишић). О. Василије (Васијан) био је позната монашка личност између два светска рата и три послератне деценије. Поникао је из богомољачког покрета. Био је најпре мисионар, потом проповедник, затим монах и старшина неколико манастира у Македонији и Србији.

О. Василије је рођен 1. септембра 1901. године у Војилову, код Голупца. Његово крштено име било је Владимир. По завршеној основној школи у свом селу, изучио је и радио ковачки занат.³² Упознавши се са богомољачким покретом, одлази заједно са супругом у манастир у Македонији. Он у мушки манастир Светога Наума, на Охридском језеру, а она у женски манастир Калиште, код Струге.³³ Замонашен је у истом манастиру 11. августа 1936. године. Монашење у малу схиму обавио је ондашњи епископ охридско-битољски Николај и дао му монашко име Васијан. Петог маја наредне године, рукоположио га је владика Николај у Цркви Свети Наум за јерођакона, а сутрадан, на Ђурђевдан, у Цркви Светог Климента, у Охриду, за јеромонаха.³⁴

Владика Николај Велимировић је са собом довео Васијана из Македоније у Жичу и причислио га манастирском братству, одакле су обојица радила на мисији богомољачког покрета, на сазивању богомољачких сабора, ширењу штампе и друго. Владика Жички и о. Васијан имали су и велику улогу у организацији великог скупа, прославе Братства ПНХЗ Браничевске епархије, 2. августа 1940. године.

О. Васијан је време немачке окупације, заједно са светогорцем, јеромонахом Јевстатијем, провео у Крњеву, код тамошњег богомољачког братства, у сталном раду на молитвеним састанцима у Цркви и по домовима верника.³⁵ Добро су сарађивали са крњевачким свештеницима о. Алексијем Черненком,

²⁸ Исто.

²⁹ *Гласник СПЦ*, 1990.

³⁰ Исто, 9/1993, стр. 172.

³¹ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*.

³² Исто, бр. 370.

³³ *Гласник СПЦ*, 4/1977, стр. 94.

³⁴ Исто.

³⁵ Исто.

који је изванредно проповедао, посебно на богомољачким састанцима, скуповима и саборима и о. Љубомиром Јовановићем.³⁶ Захваљујући њима, Крњево је дало велики број свештеника и монахиња.

По ослобођењу, о. Васијан се враћа у Жичку епархију, тј. у манастире Овчарско-кабларске клисуре, где ради на њиховом оживљавању. У манастиру Преображењу, опет са о. Јевстатијем, активно ради, мисионари и проповеда реч Божју. И у другим манастирима ове клисуре, у Никољу, Јовању и Сретењу монаши велики број честитих кћери нашега народа.

Заменик епископа жичког Викентије, доцније патријарх српски, производи о. Васијана, 6. јула 1936. године, у Никољу, за синђела, потом му поверава на управу манастир Студеницу.³⁷

Митрополит скопски Јосиф производи оца Васијана у чин игумана, 5. маја 1950. године у Чачку.³⁸

После добијања канонског отпуста за прелазак из Епархије жичке у родну епархију браничевску, 16. априла 1954. године, постављен је за старешину новообразовног манастира Покајнице.³⁹

Већ наредне године прекинуо је службу у Покајници, пошто је постављен за настојатеља манастира Тумана,⁴⁰ потом је 1959. године постављен за духовника Миљковог манастира.⁴¹ Половином априла 1960. године, о. Васијан поново прима старешинство у манастиру Покајници⁴² и на том месту остаје до смрти, 11. априла 1977. године.⁴³ Сахрањен је поред манастирске цркве. На његовом надгробном споменику налази се натпис *Био је добар и милосрдив људима свима и свакоме.*

О. Васијан је у 6. марта 1963. године примио велику схиму, из руку јеромонаха Теодула (Стојимировића), са новим именом Василије (схи игуман).⁴⁴

ВЕНЕДИКТ (Чедомир Ананић). Венедикт (Ананић) је рођен 31. марта 1949. године у Славонском Броду. Замонашен је од игумана Василија Мишића 4. фебруара 1973. године у Покајници (малосхимник). Раније је завршио средњу саобраћајно-техничку школу у Београду. У Покајници је остао до добијања канонског отпуста за епархију аустралијску, 5. фебруара 1973. године.⁴⁵

³⁶ *Летопис Цркве Крњевске*, I; записана сећања проте Душана Митошевића.

³⁷ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 370.

³⁸ Исто.

³⁹ *Гласник СПЦ*, 1–2/1955.

⁴⁰ Исто, 1–2/1956, стр. 5.

⁴¹ Исто, 2/1960, стр. 46.

⁴² Исто, 1/1961.

⁴³ Исто, 2/1964, стр. 42; исто, 2/1978, стр. 29.

⁴⁴ Исто, 2/1978, стр. 29.

⁴⁵ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 193.

ГЕОРГИЈЕ (Драгутин Митић). О. Георгије је рођен 12. октобра 1908. године у Шувајићу, код Великог Градишта. Замонашен је у Покајници 6. јануара 1970. године од игимана Василија. Био је једини монах који служио само у Покајници, све до смрти 1989. године.⁴⁶ Његов гроб, тј. надгробни споменик први је у низу сахрањених монаха и монахиња, до манастирске Цркве.

ГЕРАСИМ (Драгутин Животић). Герасим (Животић), рођен 1901. године у Крушевици, код Великог Градишта, сабрат манастира Покајнице, рукоположен је за јерођакон у манастиру Миљкову 21. новембра 1963. године, а наредног дана за јеромонаха и постављен за духовника овог ресавског манастира.⁴⁷ Приликом освећења обновљене Цркве, звонаре и новог конака, владика Хризостом га је одликовао чином игумана (1982).⁴⁸ Умро је 1985. године. Сахрањен је у близини југозападнoг угла Цркве.⁴⁹

ДАНИЛО (Живорад Андрејић). О. Данило је рођен 12. септембра 1922. године у селу Царевац, где је завршио основну школу.⁵⁰ Приликом монашења у малу схиму у Покајници, од схи игумана Василија, добио је име Данило (3. јануар 1971).⁵¹ Само после 16 дана рукоположен је у чин ђаконa и потом после осам дана у јеромонаха, оба пута у Пожаревцу. Одликован је црвеним појасом 1979. године.⁵² Боравио је у неколико манастира: Покајници (од 1971), Миљковом (као духовник, од 1. октобра 1973. године), Витовници (од 26. августа 1976), Нимнику (од 1977), Туману (као духовник, у време Серафине Милорадовић, од 2003) и поново у Витовници и Туману. Као јеромонах, обављао је парохијску службу у Десини и Курјачу.⁵³ Умро је у Туману 9. новембра 2007. године.⁵⁴

ЕЛЕАЗАР (Видосав Банковић). О. Елеазар је рођен 19. октобра 1890. године у Кусатку. Замонашен је пред рат, 1940. године. Он је заједно са копоринским монасима, Зосимом и Јаковом премештен у Покајницу (1955).⁵⁵ Његов духовни отац био је Лука (Радионов), у време боравка у Туману крајем четврте деценије.⁵⁶ После двогодишњег боравка у Покајници, вратио се у Копорин, где је умро 27. априла 1966. године.⁵⁷

⁴⁶ Исто, стр. 190.

⁴⁷ *Гласник СПЦ*, 2/1964, стр. 42.

⁴⁸ Исто, 2/1983.

⁴⁹ Надгробни споменик о. Герасима.

⁵⁰ *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 191.

⁵¹ *Гласник СПЦ*, 1/1972.

⁵² *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 191.

⁵³ Исто.

⁵⁴ Исто.

⁵⁵ Митошевић, 1985, стр. 44.

⁵⁶ Исто.

⁵⁷ Милошевић, 2002.

ЗОСИМ (Светозар Ивановић). О. Зосим, један од првих монаха манастира Покајнице, рођен је у Бобову 4. фебруара 1923. године. Био је добро образован пошто је завршио основну школу у свом селу, потом нижу гимназију и богословију. Замонашен је од Луке Радионовог (игуман Руске заграничне Цркве) у време немачке окупације, 8. фебруара 1942. године у Земуну (манастир Свети Крст). Рукоположен је у Ђакону у Београду, у Руској Цркви 12. фебруара 1943. године, а у јеромонаха после девет година, 27. септембра. Одликован је црвеним појасом 1955. године.⁵⁸ Најпре је служио у земунској Цркви Св. Крста, потом у Манасији (привремени настојатељ од 1955), Покајници (привремени настојатељ 1955. године), Копорину и Туману (1958–1962). После је био предавач и управник Монашке школе у манастиру Острог.⁵⁹

ЈАКОВ (Ђорђе Глигоријевић). О. Јаков је рођен 6. маја 1880. године у Војски. Замонашен је 1950. године у Копорину. После краћег боравка у Туману и Покајници, вратио се у копоринско братство. Замонашен је 1964. године у велику схиму. Умро је 2. фебруара наредне године у Копорину.⁶⁰

ЈОВАН (Голубовић). Његов монашки живот почео је 1963. године примањем у искушенике у Покајници.⁶¹ Као монах боравио је у Покајници, Миљковом манастиру (до 1972),⁶² неком манастиру у Тимочкој крајини, Тресију на Космају, поново у Покајници и Златенцу од 1980. године.⁶³ Умро је у Златенцу 1988. године.⁶⁴

ЈОВАН (Ристивојевић). О. Јован, монах, као сабрат манастира Покајнице, рукоположен је у јерођакону 26. априла 1964. године у пожаревачкој Саборној цркви, а Спасовдан исте године, 29. маја у Раваници за јеромонаха и постављен за духовника истог манастира.⁶⁵ Овај манастир кнеза Лазара напустио је 1996. године одласком у Епархију аустралијско-новозеландску.⁶⁶

КАРИОН (Богић Ивановић). О. Карион, монах (малосхимник), отац јеромонаха Зосима, рођен је 18. априла 1904. године у Бобову код Свилајнца. Замонашио се у Туману 1939. године од Луке Радионовог, игумана земунске Цркве Свети Крст. У време немачке окупације боравио је у истом граду.⁶⁷ После ослобођења служио је у Љубостињи, Студеници, Враћевшници,

⁵⁸ *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 331.

⁵⁹ Исто.

⁶⁰ Милошевић, 2002, стр. 170; надгробни споменик Јакова Глигоријевића на копоринском гробљу.

⁶¹ *Гласник СПЦ*, 2/1964, стр. 42.

⁶² *Гласник СПЦ*, 2/1973.

⁶³ Исто, 1/1981.

⁶⁴ Исто, 1/1989, стр. 6.

⁶⁵ Исто, 3–4/1965, стр. 117.

⁶⁶ Исто, 4/1997, стр. 63.

⁶⁷ *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 292; Митошевић, 1985, стр. 43.

Покајници (кратко време), Копорину, Раваници, Грнчарици, Драчи, Нимнику и Манасији.⁶⁸

КЛИМЕНТ (Костић). О. Климент, као сабрат манастира Студеница, 1960. године постављен је за намесника манастира Покајнице.⁶⁹ Он је 2. октобра исте године рукоположен у јерођакона у Манасији, а наредног дана за јеромонаха.⁷⁰ После добијеног канонског отпуста, 1964. године примљен је у клир Нишке епархије.⁷¹

ЛАЗАР (Владислав Стокић). О. Лазар, јеромонах, рођен је 26. октобра 1900. године у селу Дрмно. Замонашен је у чин јерођакона 16. августа 1978. године у Пожаревцу,⁷² потом наредног дана за јеромонаха у Покајници од јеромонаха Герасима Животића.⁷³ Најпре је служио у Покајници, касније, 9. јула 1979. године постављен је за копоринског духовника.⁷⁴ Умро је 31. децембра 1988. године и сахрањен је 1. јануара 1989. године на монашком гробљу.⁷⁵

НИКОЛАЈ (Нинковић). О. Николај, монах манастира Покајнице, замонашен је у Миљковом манастиру 3. децембра 1959. године. После кратког борава у Туману, премештен је сабрата Миљковог манастира. Већ наредне године вратио се у Покајницу,⁷⁶ где остаје до краја мушког братства (1992). Бавио се својим монашким задатком, непрестаном Исусовом молитвом на бројаницом.

СЕРАФИМ (Светозар Живановић). О. Серафим, схисинђел, рођен је у Крњеву 1. јануара 1904. године. Замонашен је 1927. године у манастиру Драча. Исте године добио је чин ђакона у пожаревачкој Саборној Цркви од епископа Венијамина, потом и чин јеромонаха (1936). Одликован је црвеном појасом (1950). Током 36 година монаштва боравио је у десет манастира: Драчи, Раковици, Дечанима, Светој Петки, Витовници, Миљковом манастиру, Грнчарици, Рашанцу, Покајници и Туману. Умро је Туману 1963. године.⁷⁷ Сахрањен је на туманском манастирском гробљу.

СТЕФАН (Боривоје Ђурђевић). О. Стефан, последњи старешина манастирског братства, рођен је 21. марта 1909. године у Старом Селу, код Велике Плана, где је завршио основну школу, а затим и столарски занат.

⁶⁸ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 292.

⁶⁹ *Гласник СПЦ*, 1/1961.

⁷⁰ Исто, 3/1961.

⁷¹ Исто, 3–4/1965, стр. 117.

⁷² Исто, 1/1979, стр. 6.

⁷³ Исто, 1/1980, стр. 7.

⁷⁴ Исто.

⁷⁵ Исто, 1/1989; надгробни споменик на копоринском монашком гробљу.

⁷⁶ *Гласник СПЦ*, 1/1961.

⁷⁷ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 371.

У зрелијим годинама отишао је у оближњи, староселски манастир Покајницу.⁷⁸ Он је као искушеник овог манастира замонашен у малу схиму 6. новембра 1971. године, од игумана Василија Мишиће. Добио је име Стефан.⁷⁹ Већ наредне године, епископ браничевски Хризостом рукоположио га је у чин ђакона (29. мај 1972) и наредног дана у јеромонаха.⁸⁰

Због малог броја свештеника, владика је послао о. Стефана на службу в. д. пароха лазничког (1. јануар — 30. септембар 1973),⁸¹ потом за духовника манастира Тумана, где је помагао монашко сестринство (основано 1966. године). Истовремено је обављао дужност снеготинског пароха (в. д.). После успешне ове три службе, 1976. године враћен је у Покајницу за намесника.⁸²

Приликом његовог одликовања црвеним појасом 1975. године, између осталог је записано.

„... Још као мирјанин доприносио је много унапређењу верског живота и црквености у његовом родном Старом Селу. Тамошњи пароси су увек истицали његову помоћ на певници, црквеној општини и у црквеним пословима уопште.

Кад је ступио у манастир и постао јеромонах, послали смо га у Хомоље, на лазничку парохију, где нас је све изненадио повећањем броја крштених, као и умножењем посета верника тамошњој цркви. Ту је, у Лазници, извршио и генералну поправку цркве и парохијског дома и стекао велико поштовање код својих парохијана.

Као духовник манастира Тумана, извео је такође велику општу поправку цркве, испоснице и свих тамошњих манстирских зграда. Никада Туман после рата није боље изгледао него после доласка о. Стефана. У тамошњој снеготинској парохији уживао је и ужива велики углед и симпатије...“⁸³

У време управе игумана Герасима, пошто је био веома стар и болестан, по благослову епископа Хризостома, о. Стефан је био иницијатор и покретач подизања новог манастирског конака, који је завршен и освећен 31. октобра 1982. године. Приликом освећења он је произведен за игумана, у знак признања. Поред тога он је снабдео конак новим намештајем, водоводом, реновирао Цркву и звонару.⁸⁴

За разлику од своје сабраће, игуман Стефан је остао у Покајници две године и после укидања братства (1992–1994). Умро је 31. децембра 1994. године, а сахрањен је у близини ове манастирске Цркве у Новој години.⁸⁵

⁷⁸ Исто, стр. 192.

⁷⁹ Гласник СПЦ, 1/1972, стр. 7.

⁸⁰ Књија монаха и монахиња Епархије браничевске, стр. 192.

⁸¹ Гласник СПЦ, 2/1974.

⁸² Књија монаха и монахиња Епархије браничевске, стр. 192.

⁸³ Митошевић, 1983, стр. 38–39.

⁸⁴ Исто, стр. 40; Гласник СПЦ, 2/1983, стр. 29.

⁸⁵ Надгробни споменик о. Стефана.

Мисли, расцоложење, жеље руководе наш живој. Каквим се мислима бавимо, шакав нам је живој. Архимандрит Тадеј

ТАДЕЈ (Тома Штрбуловић), један од великих молитвеника и духовника нашег времена, рођен је 19. октобра 1914. године у петровачком селу Витовници, у земљорадничкој породици. Пошто је рођен на Томиндан, добио је крштено име Тома. После завршене основне школе у свом селу, млади Тома је завршио занатско-трговачку школу у Петровцу на Млави и касније иконографску школу у манастиру Раковици.⁸⁶

Пошто се тешко разболео на плућима, а лекари су му саопштили да са том болешћу може да живи највише пет година, одлучио је да свој живот посвети Господу, тј. да служи Богу као монах у манастиру. Отишао је у манастир Миљково, где су били руски монаси, који су пребегли из манастира Варлама. Тамошњи архимандрит Амвросије је са својим монасима пренео велику молитвеност и духовност младом Тадеју, које је он пренео на своја духовна чеда.⁸⁷

После смрти архимандрита Амвросија у Миљковом манастиру, о. Тадеј је прешао у манастир Горњак, где је замонашен у малосхимника 10. марта 1935. године од браничевског епископа Венијамина. Исте године је рукоположен у јерођакона од сабрата Курганова. Потом га је харковски Митрофан замонашио у јеромонаха у манастиру Раковица (1938). На крају, о. Тадеј је произведен у чин игумана у београдској Саборној Цркви од епископа — викара Висариона 5. децембра 1949. године, а за архимандрита произвео га је браничевски епископ Хризостом.⁸⁸

Октобра 1938. године, јеромонах Тадеј је по потреби службе премештен у Пећку патријаршију. Почетком Другог светског рата у Југославији (1941), он је избегао из Пећи и вратио се у манастир Раковицу. Потом се 1947. године вратио и у Браничевски епархију, односно у манастир Горњак. На тражење патријарха Гаврила упућен је за намесника лавре Пећке патријаршије.⁸⁹ Године 1955. вратио се у Епархију браничевску. Најпре је постављен на печанско-кленовачку парохију, у арх. намесништву пожаревачком, потом на шапинску парохију.⁹⁰ После две године завршио је опслуживање у Шапину и већ 3. априла постављен је за старешину Горњака. Након годину и по, 10. новембра 1959. године добио је канонски отпуст за Хиландар.⁹¹ Вратио се следеће године и, због недостатка свештеника, био је примљен за пароха

⁸⁶ *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 421.

⁸⁷ *Гласник СПЦ*, 2/1960.

⁸⁸ *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 421.

⁸⁹ Исто.

⁹⁰ *Гласник СПЦ*, 1–2/1955, стр. 5.

⁹¹ *Књија монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 421.

бистричког у арх. намесништву млавском.⁹² Већ наредне године постављен је за старешину манастира Тумане (1961).⁹³ И тамо се задржао само годину дана, јер је, по својој молби, премештен за игумана манастира Витовнице (1962),⁹⁴ где је ревностно вршио манастирска богослужења и одликовао се великом молитвеношћу и побожношћу.

Игуман Тадеј који је најдуже остао у својој Витовници, до 23. марта 1972. године, када је по његовој молби постављен за в. д. пароха влашкодолског.⁹⁵ Потом је кратко време, од 6. јуна 1977. до 1. јануара 1978. године био старешина Покајнице, пошто је одређен за духовника Тумана.⁹⁶ На крају, постављен је по молби за настојатеља Витовнице (1981).⁹⁷ Тамо је двапут одликован, најпре Напрсним крстом за *одано служење њо сѣаринским монашким ѿрадицијама* (1983),⁹⁸ потом чином архимандрита 1989. године.⁹⁹

О. Тадеј је завршио свој радни век разрешењем дужности настојатеља манастира Витовнице.¹⁰⁰ Умро је 13. априла 2003. године у дому блајочесѣивих ѿраславаца који су дринули о сѣарцу ѿоком ѿоследњих ѿгодина њејовој живојша... Сахрањен је поред витовничке Цркве, где је његов монашки живот почео.¹⁰¹

Смрћу архимандрита Тадеја Српска Православна Црква изгубила је великог духовника, који је својим богослужењем, беседама и разговорима у хладњаку крај Цркве и жубореће Витовничке реке привлачио многе вернике, међу њима и аутора овог рада. Његове мисли су записиване и објављиване. Он је успешно замењивао свештенике на неколико парохија, уздизао и прославио манастире у којима је служио. Био је један од ретких игумана и архимандрита који су служили у свом селу, односно манастиру и тамо сахрањени.

ХАРАЛАМПИЈЕ (Момир Вуковић). Монах Харалампије, сабрат Покајнице, рођен је у Пошћенском крају, код Жабљака 25. марта 1961. године. Он је после основне школе завршио средњу туристичку школу у Жабљаку (1981).¹⁰² Замонашен је у Покајници 22. марта 1987. године од синђела Дамаскина Давидовића, професора Православног богословског факултета

⁹² Гласник СПЦ, 1/1961.

⁹³ Исто, 2/1962, стр. 64.

⁹⁴ Исто, 4/1962.

⁹⁵ Исто, 2/1973, стр. 29.

⁹⁶ Исто, 1/1979, стр. 7.

⁹⁷ Исто, 1/1982.

⁹⁸ Исто, 1/1984.

⁹⁹ Исто, 3/1990, стр. 52.

¹⁰⁰ Исто, 6/2000, стр. 121.

¹⁰¹ Надгробни споменик о. Тадеја.

¹⁰² *Књига монаха и монахиња Ејархије драничевске*, стр. 195.

у Београду, добивши име Харалампје.¹⁰³ У манастиру је добио дужност опште манастирско послушање. Већ после тромесечног боравка у Покајници, 30. јуна, добио је канонски отпуст за Хиландар, потом за Митрополију црногорско-приморску.¹⁰⁴

Треба рећи и да су две монахиње водиле домаћинство у последњим деценијама покајничког братства; **Параскева** (Радојковић) и **Јефимија** (Јовић; сестра Миљковог манастира; на испомоћи манастиру Покајници; године 1977. добила канонски отпуст за Епархију нишку).

*

Манастир Покајница, Црква брвнара, иако малих размера, увек је имала велики значај, не само културно-историјски већ и верски. У њој је током 38 година (1954–1992) служило 20 монаха који су углавном напредовали и својом духовношћу окупљали велики број верника, из околине и ресавског, млавског и хомољског краја. У овом манастиру је рукоположен велики број свештеника и замонашено мноштво монаха, сабрата и монаха других манастира.

Сестринство

Године 1992, око Велике Госпојине, браничевски епископ Сава (Андрић) заменио је статус манастира Покајнице у женски и старање поверио тадашњој настојатељици Иларији (Сретеновић). То је почетак трећег периода постојања овог манастира, тј. Цркве (раније парохијска Црква и мушки манастир). Она је дошла са својим сестрама: Херувином, Ефимијом и Евгенијом.¹⁰⁵

Ова промена монаштва у Покајници потврђена је одлуком Св. арх. Синода, који је претворио ову богомољу у женски манастир. Пошто се то догодило око празника Велике Госпојине, тај велико Богородични празник је узет, назначен као почетак женског монаштва у овој Св. српској брвнари — богомољи.¹⁰⁶

После Иларијине смрти, епископ Игнатије је 1. септембра 2003. године поставио за настојатељицу монахињу Евгенију (Николић), дотадашњу намесницу и благајницу истог манастира. Она је и данас, као игуманија, старешина манастира.¹⁰⁷

¹⁰³ *Гласник СПЦ*, 1988, стр. 7.

¹⁰⁴ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске*, стр. 195.

¹⁰⁵ *Црква*, 1993, стр. 172 и 174; 1996, стр. 94.

¹⁰⁶ Бураков, 2005, стр. 15.

¹⁰⁷ *Лейтис манастира Покајнице, храма Св. оца Николаја Мирликијског*.

Поред набројаних монахиња, за време Свете Литургије, на дан славе овог манастира (пренос моштију Св. оца Николаја Мирликијског Чудотворца) замонашене су две сестре искушенице, Наташа (добила име Исидора) и Божа (Ксенија).¹⁰⁸

ИЛАРИЈА (у миру Зора Сретеновић). М. Иларија је рођена у Мрчајевцима, код Чачка, 3. августа 1918. године од оца Тиосава и мајке Маре (рођена Кнежевић). Ступила је у манастир 1936. године у Жичкој епархији, код епископа Николаја Велимировића.¹⁰⁹ После три године, замонашила се у Браничевској епархији, у манастиру Нимник, код игуманије Параскеве (Јовановић), из руку браничевског епископа Венијамина.¹¹⁰

Мати Иларија је обављала службу у манастирима овчарско-кабларским, фрушкогорским, Височка Ржана (на Старој планини) и Света Тројица у Скопској црној гори. Од 1966. године монаховала је у Рашко-призренској епархији, код епископа Павла (касније патријарх),¹¹¹ односно у Муштушту на Косову. Са сестрама је чувала манастир Свете Тројице од шиптарских насртаја. Тамо је надлежни епископ Павле произвео у чин игуманије (1975).¹¹²

Августа 1992. године браничевски епископ Сава поверио је њој управу у манастиру Покајница. Њеним залагањем замењен је трулежни кров цркве новим, иконе су очишћене и враћен је првобитни сјај цркве. Завршила је изградњу манастирског конака, изградила је економске зграде, довела воду до манастира, оградилa манастирско двориште зидом и другом сигурном оградом.¹¹³

Поред економије и монашких правила, игуманија Иларија бавила се и поезијом. Непрекидно је читала и преводила са руског. Објавила је неколико књига, следећих наслова: *Акаѿисѿи* (I), *Манасѿирска звона*, *Монашка ѿорука* (1996), *Акаѿисѿи* (II), *Ведрина монашке душе*, *Госѿод мој*, *Боѿ мој* (1997), *Молиѿивена ѿравила* (1998), *Зашиѿо ѿлачеш Мајко* (2000).¹¹⁴ Треба рећи и да је игуманија добро познавала типике и *Усѿав црквени*.¹¹⁵

У освит дана Преноса моштију Светог оца Николаја Мирликијског, 2003. године упокојила се у Господу мати игуманија Иларија. Сахрањена је на манастирском гробљу.¹¹⁶

¹⁰⁸ Исто.

¹⁰⁹ Исто, биографије сестринства.

¹¹⁰ *Гласник СПЦ*, 7/2003, стр. 174.

¹¹¹ *Лейѿоис манасѿира Покајнице, храма Св. оца Николаја Мирликијског*.

¹¹² *Гласник СПЦ*, 7/2003.

¹¹³ *Лейѿоис манасѿира Покајнице, храма Св. оца Николаја Мирликијског*.

¹¹⁴ Исто.

¹¹⁵ Исто.

¹¹⁶ *Гласник СПЦ*, 7/2003, стр. 174–175.

ЕВГЕНИЈА (Милица Николић). М. Евгенија је рођена 3. октобра 1947. године у селу Гражде, код Суве Реке, тј. Призрена, у земљорадничкој породици, од оца Ђорђа Б. Николића и мајке Вукане. Ступила је у манастир Света Тројица 1967. године и после седам година је у истом замонашена у расофорну монахињу од епископа рашко-призренског Павла. Касније, 16. марта 1991. године замонашена је у малу схиму. У Покајници је унапређена у чин игуманије 27. августа 2005. године од епископа Игнатија. И данас води сестринство.¹¹⁷

Мати Евгенија је успешно наставила плодносан рад игуманије Иларије. Њеним залагањем, 2003. године настављена је изградња нове зграде до пута (диманзије 15 X 5 м) за кухињу и нус просторија (гостинска соба и остава за дрва). Владика Игнатије је 1. априла 2004. године, приликом посете манастира Покајнице, благословио изградњу ове нове зграде.¹¹⁸

ЕФИМИЈА (Персида — Перса Стојановић). М. Ефимија је рођена од оца Спирије и мајке Ђурђане у селу Гражде 1951. године. Замонашена је 7. априла 1974. године од епископа Павла, потом 1991. године у малу схиму у манастиру Света Тројица. Из овог манастира дошла је са сестрама у Покајницу.¹¹⁹ Постављена је за намесницу и благајницу 21. јануара 2004. године.¹²⁰ Преминула је 2019. године. Сахрањена је на манастирском гробљу, у близини Цркве.¹²¹

ХЕРУВИМА (Јаворка Бранковић). М. Херувима је рођена 6. маја 1937. године у Божевцу, код Пожаревца, од оца Ђирка П. Бранковића и мајке Љубице, тамошњих земљорадника. Ступила је у манастир Свете Тројице 1966. године. Тамо је служила пуних 28. година, са м. Иларијом. У истом манастиру је замонашена у малу схиму 1968. године. Године 1992. дошла је у Покајницу заједно са игуманијом Иларијом и две сестре. Била је ода на манастиру и свим дужностима, трудољубива и богољубива. Умрла је од срчане болести у Паланачкој болници 2002. године.¹²² Сахрањена је на манастирском гробљу.¹²³

За време Свете Литургије, 22. маја 2021. године замонашене су две искушенице манастира Покајница, Наташа Челебић и Божа Јаковлеска. Замонашио их је о. Никон, духовник манастира Копорина.

ИСИДОРА (Наташа Челебић). М. Исидора је рођена 14. јануара 1974. године. После основне школе, завршила је средњу куварску школу. Као

¹¹⁷ *Књига монаха и монахиња Епархије браничевске.*

¹¹⁸ Исто.

¹¹⁹ *Гласник СПЦ*, 7/2003, стр. 174–175; Матић, 2003, стр. 160.

¹²⁰ *Гласник СПЦ*, 9/1993, стр. 171.

¹²¹ Надгробни споменик м. Ефимије.

¹²² *Летопис манастира Покајнице.*

¹²³ Надгробни споменик м. Херувиме.

искушеница, боравила је у Покајници од 1996. до 1999. године, потом у Жупи никшићкој, па поново у Покајници, од 2004. године. Монахиња је од 33. маја 2021. године (Пренос моштију светог оца Николаја).¹²⁴

КСЕНИЈА (Божа Јаковлеска). М. Ксенија је рођена 1956. године у Кичеву (Македонија). Већи део живота провела је у Смедереву. У Покајници је боравила као искушеница од 27. априла 2017. године. Замонашена је на дан црквене славе, 22. маја 2021. године, од оца Никона.¹²⁵

*

У време монашког сестринства, у Покајници су служили пензионисани свештенослужитељи, најпре о. Драгутин С. Поповић.

Драгутин С. Поповић, протонамесник, рођен је 1919. године у Седлару код Свилајнца, од родитеља Светомира С. Поповића и Персе, тамошњих земљорадника. После завршене Призренске богословије (1941), постављен је за пароха првог лаповског. Тамо је остао до 7. априла 1957. године, када је премештен за пароха дубочког. У Дубоки је остао до 1985. године, када се вратио кући, у Марковац. Као пензионисани свештеник, вршио је дужност у Покајници, сваке недеље и празника, све до 22. маја 2002. године. Припадао је Епархији шумадијској у Крагујевцу, односно намесништву лепеничком у Баточини.¹²⁶

После о. Драгутина, у Покајници је служио протојереј **Јовица Милошевић**, Новоселац, свештеник у пензији (од 13. маја 1997. и данас).¹²⁷ Повремено је служио, углавном на замени, протојереј — ставрофор **Владислав Влада Крупезевић**, некадашњи великоплаћански свештеник.¹²⁸

¹²⁴ Књија монаха и монахиња Епархије браничевске.

¹²⁵ Исто; казивање м. Ксеније.

¹²⁶ *Летопис манастира Покајнице*.

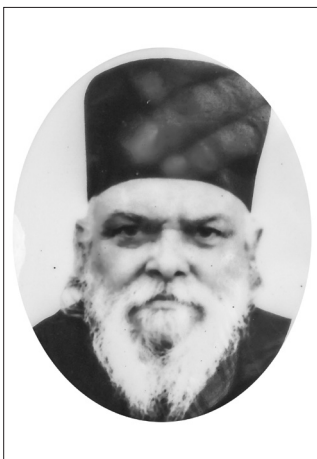
¹²⁷ Види биографију о. Јовице у књизи Ивановић, 2016, стр. 54.

¹²⁸ Види Ивановић, 2014, стр. 169–170.

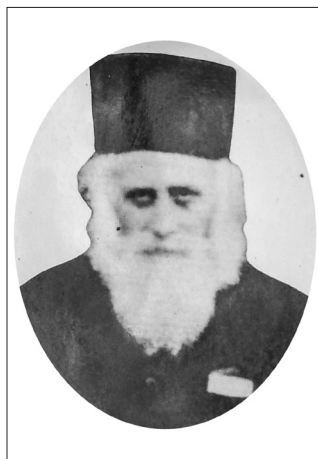
Прилог

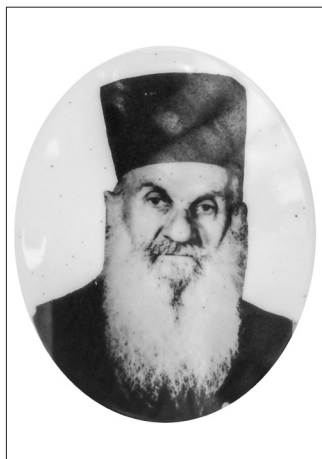
*Андреј Јовичић,
архимандрит*

*Василије Мишић,
схиуман*

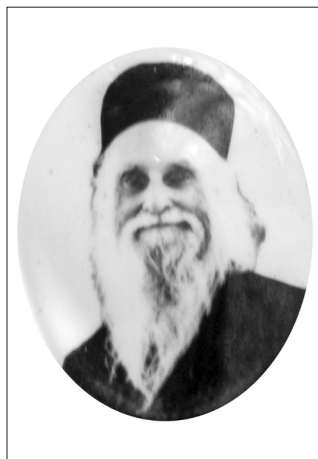
*Георгије Мишић,
монах*

*Герасим Живојић,
иуман*

*Николај Нинковић,
монах*

*Стефан Бурђевић,
иуман*

Иларија, ијуманија

Ефимија, монахиња

Херувима, монахиња

Црква дрвнара

Конаци

Завичајни музеј

Извори

Гласник СПЦ, 1–2/1955, 1–2/1956, 1–2/1960, 1/1961, 2–4/1962, 2/1964, 3–4/1965, 5/1966, 2/1971, 1/1972, 2/1973, 2/1974, 4/1977, 2/1978, 1/1979, 1/1980, 1/1981, 1/1982, 2/1983, 1/1984, 7/1988, 1/1989, 3/1990, 9/1993, 1996, 4/1997, 6/2000, 7/2003.

Црква, 1966, 1976, 1986.

Лейхойис манасѝира Покајнице, храма Свейої оца Николаја Мирликијскої. Књиѝа монаха и монахиња Ейархије браничевске (води се од 1954. године).

Казивања поч. монаха Покајнице (Андреј Јовичић, Тадеј Штрбуловић, Данило Андрејић и Стефан Ђурђевић) и монахиња (поч. Иларија, Евгенија и Ксенија) и протојереја-ставрофора Владислава Крупежевића.

Литература

Ђураков Н. (2005). *Црква и манасѝир Свейѝа Покајница*. Манастир Покајница.

Ивановић, Д. (2011). Црква у Марковцу. *Саборносѝ*, V, 273–288.

Ивановић, Д. (2012). Црква у Великој Плани. *Саборносѝ*, VI, 63–94.

Ивановић, Д. (2014). *Свешѝенослужителѝи Браничевске ейархије: А-Љ*. Пожаревац: ОПК.

Ивановић, Д. (2016). *Свешѝенослужителѝи Браничевске ейархије: М-Ш*. Пожаревац: ОПК.

Ивановић, Д. (2019). Лозовичке цркве. *Саборносѝ*, XIII, 155–184.

Ивановић, Д. (2020). Црква Св. Георгија у Новом Селу. *Саборносѝ*, XIV, 157–176.

Матић, З. (2003). Хроника Епархије пожаревачко-браничевске. *Саборносѝ*, 1–4/IX, 155–167.

Милошевић, Р. (2002). *Манасѝир Койорин: 1402–2002*. Смедерево.

Митошевић, Д. (1981). *Цркве-дрвнаре у Смедеревском Поморављу*. Смедерево.

Митошевић, Д. (1983). *Манасѝир Покајница код Велике Плана*. Смедерево.

Митошевић, Д. (1985). *Манасѝир Туман*. Смедерево.

Шемајизам Ейархије браничевске (1972).

Darko Ivanović

National Library “Radoje Domanović”, Velika Plana

Monastery of Pokajnica

Pokajnica Church, a chapel of worship, belongs to important Serbian cultural–historical monuments. From its construction (1818) until 1954, it was a parish Church for several settlements (Velika Plana, Staro Selo, Novo Selo, Radovanje and Rakinac). In time, these villages built their Churches, and Velika Plana was the last to receive its place of worship, today the Cathedral, only in 1952, when it was consecrated on 14th of July. Then came two periods, ie. forms of monasticism, male fraternity (1954–1992) and female sisterhood (from 1992 onwards).

Key words: Pokajnica, log cabin Church, monks, nuns.

Датум пријема чланка: 02. 11. 2021.

Датум прихватања чланка за објављивање: 09. 11. 2021.